

СВЯТА ОЛЬГА КИЇВСЬКА ПОКРОВИТЕЛЬКА ВДІВ СИРІТ ТА НОВОНАВЕРНЕНИХ ХРИСТИЯН

Минулого року ми побачили велику кількість відео, на яких українці та їхній президент кидають виклик натиску російської агресії. Кого не могло зворушити відео, на якому українка протистоїть озброєному солдату в ботфортах, наказуючи йому покласти насіння соняшнику в кишені, щоб там, де він помре, росли хоч соняшники.

Або героїчні селфі президента Зеленського з київської передової, які надихають далеко не тільки серед співвітчизників?

Українці звикли до негарздів і мають особливий середньовічний взірць, який уособлює їхню хоробрість перед лицем труднощів. У 1240 році монгольська орда знищила могилу святої Ольги в Києві, але нещодавно у 2010 році тут освятили український православний собор, присвячений їй.

Свята Ольга Київська, дружина князя Ігоря, другого правителя династії Рюриків, сьогодні визнана однією з найбільших святих східного православ'я. Жорстока й горда жінка, яка захистила свого маленького сина та помстилася за смерть чоловіка, вона була вирішальною постаттю в консолідації середньовічного королівства Київської Русі як

політичного утворення та в наверненні її народів до християнства.

Блаженна Ольга народилася в родині вікінгів у Пскові, нині північна Росія, приблизно на рубежі X століття. Вона вийшла заміж за молодого князя Ігоря, і їй, мабуть, було лише 20, коли древляни, сусіднє плем'я, повстали проти його правління і вбили його.

Візантійський літописець Лев Диякон наводить жахливі подробиці вбивства Ігоря: його прив'язали до двох погнутих дерев, які потім відпустили, і тіло розкололи навпіл. Розповідь Лева, можливо, була прикрашена (античний історик Діодор Сицилійський насправді розповідає подібну історію), але смерть Ігоря все одно залишила його дружину та трирічного сина самотніми та потенційно безпорадними в особливо небезпечному та жорстокому куточку середньовічного світу.

Легенда про блаженну Ольгу народилася з її днів протягом наступних тижнів і місяців. Древляни прислали до неї емісарів, щоб запропонувати їй вийти заміж за їх вожда князя Мала. Початковий літопис, рукопис 11-го століття, який є нашим основним джерелом для подальшого, говорить, що свята Ольга вітала їх не правдиво, очевидно, щоб виграти час.

Обліковий запис може бути частково вигаданим або принаймні перебільшеним. Але суть не в цьому: у середньовічних біографіях найбільше значення має мораль оповіді.

«Ваша пропозиція мені приємна», - сказала своїм співрозмовникам свята Ольга. «Справді, мій чоловік не може воскреснути з мертвих. Але я хочу вшанувати вас завтра в присутності мого народу. Повертайтеся до свого човна й залишайтеся там, а завтра я пошлю за вами». Зарозуміла древлянська делегація радісно повірила їй на слово. Але вони не знали, що вона розпорядилася вирити траншею, у яку вони та їхній човен перекинулися. Їх закопали живцем.

Свята Ольга скликала друге древлянське посольство до того, як решта племені встигла дізнатися про долю першого. Коли вони прибули, вона наказала своїм людям нагріти їм баню. Тоді древляни увійшли в баню, але свята Ольга наказала зачинити двері і підпалити будівлю.

Для третьої розплати блаженна Ольга пішла на місце, де древляни вбили її чоловіка, сказавши присутнім, що бажає влаштувати його поминки. Одного разу древляни були п'яні та недієздатні, вона наказала своїм людям убити їх. Нарешті вона взяла в облогу базу древлян в Іскоростені (сучасне українське місто Коростень).

Вона обдурила мешканців міста пропозицією миру: їм потрібно було віддати лише по три голуби та по три горобці з кожного будинку. Але, коли блаженна Ольга мала птахів, вона звеліла своїм людям прив'язати до ніг кожного птаха сірчану тканину. Птахи полетіли на ніч у свої гнізда, а сірка підпалила всі будівлі. Тоді блаженна Ольга наказала своїм воїнам ловити всіх, хто втікає з палаючого міста, щоб їх знищити або забрати в рабство. Її помста за смерть чоловіка нарешті завершилася.

Блаженна Ольга прожила ще 25 років, перебуваючи в столиці свого сина в Києві. Вона зіграла важливу роль у тому, щоб переконати його не залишати українські землі заради «кращих перспектив» далі на південь, на березі Дунаю. Її онук, Володимир Великий (бл. 958-1015), потім розширив королівство до того, що зараз вважається першим Російська імперія (яку Володимир Путін зараз розглядає як попередницю імперської російської держави).

Володимира також визнають святим за його роль у завершенні християнізації, розпочатої святою Ольгою.

Діяння святої Ольги повинні сьогодні нас трохи порадувати: сучасний світ дійсно не повинен бути місцем такого кровопролиття. Ось чому раптове широкомасштабне вторгнення Росії в мирну країну виглядає таким шокуючим.

І все ж пам'ять блаженної святої Ольги може стати важливим центром для української рішучості. Православна та Греко-Католицька Церкви визнають її з почесним і надзвичайним титулом «Ісапостолос»: Рівноапостольна. Вона та святий покровитель Києва, святий Архангел Михаїл, залишаються ключовими фігурами заступництва серед тих, хто потребує розради в годину найбільшої потреби. Християнська віра блаженної святої Ольги, прийнята під час візиту до Візантії, може підтримувати інших зараз так само, як вона підтримувала її після її власних страждань.

Майлз Паттенден
Старший науковий співробітник
Інститут релігії та критичних досліджень
Австралійський католицький університет

ST OLGA OF KYIV IS THE PATRONESS OF WIDOWS, ORPHANS AND NEWLY CONVERTED CHRISTIANS

In the past year we have seen a large number of videos showing Ukrainians and their President defying an onslaught of Russian aggression. Who could not be moved by the video of a Ukrainian woman confronting an armed jackbooted soldier, telling him to put sunflower seeds in his pockets so at least sunflowers will grow where he would die. Or President Zelenskyy's heroic selfies from Kyiv's front line, which inspire far more widely than just among his countrymen?

Ukrainians are used to adversity and they have a special medieval role model who personifies their bravery in the face of hardship. The Mongol horde destroyed the Blessed St. Olga's tomb in Kyiv in 1240, but a Ukrainian Orthodox cathedral dedicated to her was consecrated there as recently as 2010.

Blessed St. Olga of Kyiv, consort of Prince Igor, second ruler of the Rurikid dynasty, is today recognized as one of Eastern Orthodoxy's greatest saints. A fierce and proud woman who protected her young son and avenged her husband's death, she was a crucial figure in the consolidation of the medieval kingdom of Kyivan Rus' as a political entity and in its peoples' conversion to Christianity.

Blessed St. Olga was born to Viking parents in Pskov, now northern Russia, around the turn of the 10th century. She married young Prince Igor and may have been only 20 when the Drevlians, a neighboring tribe, rose up against his rule and murdered him.

The Byzantine chronicler Leo the Deacon gives gruesome details of Igor's killing: he was tied to two bent trees, which were then released so his body was split in two. Leo's account may have been embellished (the ancient historian Diodorus of Sicily in fact tells a similar tale), but Igor's death still left his wife and three-year-old son alone and potentially helpless in a particularly dangerous and brutal corner of the medieval world.

Blessed St. Olga's legend was born of her actions in the weeks and months that followed. The Drevlians sent her emissaries to suggest she marry their leader Prince Mal. The *Primary Chronicle*, an 11th-century manuscript which is our main source for what follows, records Blessed St. Olga as greeting them deceptively, apparently to bide for time.

The account may be part-fictitious or at least exaggerated. Yet that is not the point: in medieval biographies it is the morality of the tale that matters most.

"Your proposal is pleasing to me", Blessed St. Olga told her interlocutors. "Indeed, my husband cannot rise again from the dead. But I desire to honor you tomorrow in the presence of my people. Return now to your boat, and remain there and I shall send for you on the morrow." The arrogant Drevlian delegation took her at her word gleefully. But what they did not know was that she had arranged for a trench to be dug into which they and their boat capsized. They were buried alive.

Blessed St. Olga summoned a second Drevlian embassy before the rest of the tribe had had time to learn of the first one's fate. When they arrived, she commanded her people to draw a bath for them. The Drevlians then entered the bathhouse but Blessed St. Olga ordered the doors to be bolted and set the building ablaze.

For a third reprisal, Blessed St. Olga went to the place where the Drevlians had killed her husband, telling those present she wished to hold a funeral feast to commemorate him. Once the Drevlians were drunk and incapacitated she had her men massacre them. Finally, she laid siege to the Drevlians' base at Iskorosten (the modern-day Ukraine city of Korosten).

She tricked those inside the city with an offer of peace: all they had to give up were three pigeons and three sparrows from each house. But, when Blessed St. Olga had the birds in her possession, she had her men tie a sulphureous cloth to each birds' legs. The birds flew back to their nests for the night and the Sulphur set every building on fire. Blessed St. Olga then ordered her soldiers to catch everyone who fled the burning city so they could be eliminated or taken into slavery. Her revenge for her husband's death was at last complete.

Blessed St. Olga lived a further 25 years, residing in her son's capital of Kyiv. She was instrumental in persuading him not to abandon the Ukrainian lands for "better prospects" further south on the Danube's bank. Her grandson, Volodymyr the Great (c.958-1015), then expanded the kingdom into what is now seen as the first Rus empire. (which Vladimir Putin now views as the forerunner of the imperial Russian state).

St Volodymyr too is acknowledged as a saint for his role in completing the Christianization St Olga had started. St Olga's ventures ought to grate with us a bit today: the modern world really shouldn't be a site of such bloodshed. That is why Russia's sudden large-scale invasion into a peaceful country strikes us as so shocking.

Yet, Blessed St. Olga's memory can clearly provide an important focal point for Ukrainian resolve. The Eastern Orthodox and Greek Catholic Churches recognize her with the venerable and extraordinary title "Isapóstolos": Equal to the Apostles. She and Kyiv's patron saint, St. Michael the Archangel, remain key figures of intercession among those who need comfort in an hour of greatest need. Blessed St. Olga's Christian faith, adopted during a visit to Byzantium, can sustain others now just as it sustained her after her own tribulations.

Miles Pattenden
Senior Research Fellow
Institute for Religion and Critical Inquiry,
Australian Catholic University